

رۆلى نەوت لە داھات و خەرجیەکانی ئەمسالی عێراق

23-08-2021

نووسەرەکان

مەحموود بابان

كورتە : چاوەڕواندەكرێت ئەمسال عێراق داھاتی لە خەرجیەکانی زیاتر بێت! ئەویش بەھۆی زیادبوونی داھاتی نەوت و رۆلى نەوت لە دارایی وڵاتدا. سەرەرای كۆكردنەوھێ نزیكەى یەك لەسەر سێى داھاتی نانەوتى، وەك لە بودجەى ئەمسالی عێراقدا ھاتوو، پرسیار ئەوھێ داھاتی عێراق چەند لە خەرجیەکانی زیاتر دەبێت و بۆچی؟

محمود بابان-ناوهندی لیکۆلینهوهی رووداو

چاوه‌پوانده‌کریت ئەمسال عێراق داھاتی له خەرجییه‌کانی زیاتر بێت! ئەویش به‌هۆی زیادبوونی داھاتی نەوت و رۆلی نەوت له دارایی وڵاتدا. سەرەرای کۆکردنەوهی نزیکەی یەک لەسەر سێی داھاتی نانهوتی، وەک له بودجەي ئەمسالی عێراقدا ھاتوو، پرسیار ئەوێه داھاتی عێراق چەند له خەرجییه‌کانی زیاتر دەبێت و بۆچی؟

عێراق به پلەي یەكەم پشت به داھاتی نەوت دەبەستێت كه 96%ی كۆي به‌ھای راستە‌قینەي بودجەي سالانەي فیدرالی پێكدەھینێت. له‌بەرئەوهی نرخی نەوت، گرێدراوی بازاره جیھانییه‌كان بەردەوام له گۆرانکاریدایه، له نیوہی یەكەمی ئەمسالدا به بەراورد به نیوہی یەكەمی سالی رابردوو داھاتی نەوتی عێراق بەرژەي 69.62% زیادیکردوو، له‌كاتێكدا له شەش مانگی 2020دا، 19.55 ملیار دۆلار داھاتی نەوت بوو، بەلام له شەش مانگی ئەمسالدا بۆ 33.166 ملیار دۆلار بەرزبووئەوه.

له راستیدا داھاتی نەوتی ئەمسال بۆ عێراق به بەراورد به سالی پێش بڵاوبووئەوهی كۆرۆناش زۆر بوو. ئەگەر شەش مانگی سەرەتای ئەمسال به شەش مانگی سەرەتای 2019 بەراورد بکەین، ئەوا داھاتی نەوتی عێراق بەرژەي 56.4% زیادیکردوو.

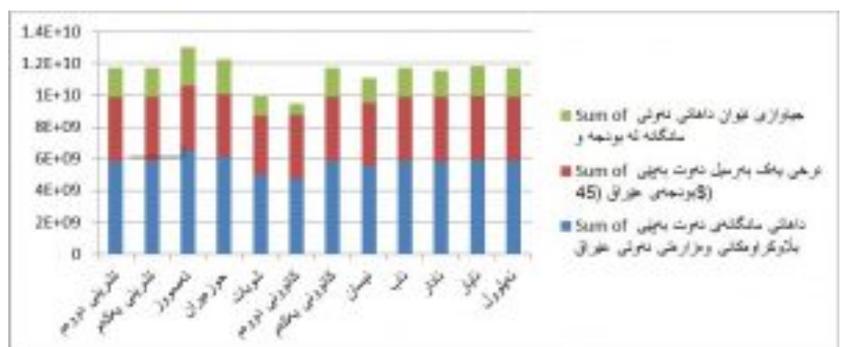
زیادبوونی داھاتی نەوت به‌هۆی بەرزبوونەوهی نرخ و زیادکردنی بری بەرھەمھێنانه له لایەن وڵاتانی ئۆپێک و ھاوپەیمانه‌کانی له ئەمسالدا، كه عێراق دووم گەورەترین بەرھەمھێنەری نیو وڵاتانی ئۆپێک له دواي سعودیەوه.

بەپێوەریکی کورتخایەن مانگی تەممووزی ئەمسال مانگیکی زۆر ئەرینی بوو بۆ كەرتی نەوتی حکومەتی فیدرالی، چونکە ھاوتەریب له‌گەڵ بەرزبوونەوهی نرخدا، ھەناردەکردنی نەوتیش زیادیکرد و ئەوھش وایکرد، داھاتی نەوتی عێراق له 19 مانگی رابردوودا بەرزترین ئاست تۆماربكات. له لایەکی دیکه‌وه وڵاتانی ئۆپێک و ئۆپێک پلەس رێکگەوتن بەرھەمھێنانی نەوت و خستنەرووی نەوت زیاد بکەن و، له‌سەرەتای ئەم مانگەشەوه تاوھکو ئایاری 2022 مانگانە 400 ھەزار بەرمیل له رۆژێكدا زیاد دەکەن.

بەپێی بودجەي 2021ی عێراق، نرخی یەك بەرمیل نەوت به 45 دۆلار دانراوه. له‌كاتێكدا له‌ماوهی ھەوت مانگی رابردوودا عێراق به 64.06 دۆلار نەوتی فرۆشتوو، واتە بۆ ھەر بەرمیلیك نەوتی ھەناردەكراو، له ھەوت مانگی رابردوودا 19.06 دۆلار زیاتر له‌و برەي له بودجەدا دانراوه داھاتی ھەبوو.

بەپێی بڵاوكراوھەکانی وەزارەتی نەوتی عێراق [1]، له 7 مانگی رابردوودا داھاتی نەوتی 39 ملیار و 679 ملیۆن دۆلار بوو. به بەراورد له‌گەڵ ئەو ژمارەيەي له بودجەي 2021دا بۆ داھاتی نەوت دانراوه، كه 30.7 ملیار دۆلاره، 8.97 ملیار دۆلار زیادەي ھەبوو. چاوه‌پواندە‌کریت ئەگەر نرخی نەوت بەم شێوہیەي ئیستا بەردەوامبێت ئەوا ئەمسال نزیکەي 20 ملیار دۆلار زیادەي داھاتی نەوت بێت. وەكو له گرافیکی ژماره 1دا ھاتوو:

گرافیک ژماره: 1 داھاتی نەوتی عێراق بەپێی بازار و بودجەي عێراق و زیادەي داھات



سەرچاوه: وەزارەتی نەوتی عێراق

تییینی، له مانگی 8 نرخی نهوت به 70 دۆلار و ههئاردهی نهوتی عێراق به 90 ملیۆن بهرمیل لهمانگیکدا دانراوه.

بودجەى 2021 و داهاى نانهوتى و نهوتى له عێراق

به پێی بودجەى سالی 2021، پلانداریژراوه تا داهاى نانهوتى عێراق له ئەمسالدا بگاته 20 تریلیۆن دینار، به نام به پێی داتاكانى وهزارهتى دارایی له چەند مانگی رابردوودا، قورسه بگاته ئەو ژمارهیه و چاوه‌روانده‌کریت داهاى نانهوتی عێراق له نیوان 6-7 تریلیۆن دینار بێت، واته 13-14 تریلیۆن دینار کهمتر له وهی له بودجەدا دانراوه.

به پێی داهاى نهوت که پیشبینده‌کریت تاوه‌کو کۆتایی ئەمسال بگاته 71.15 ملیار یاخود 103.16 تریلیۆن دیناری عێراقی، له‌گه‌ل داهاى نانهوتی که به‌هۆی به‌رزبوونه‌وهی داهاى نهوتیه‌وه چاوه‌روان ناکریت بگاته ئەو ئاسته ديارکراوهی له بودجەدا هاتوو و هه‌ر له نیوان 6-7 تریلیۆن بمیڤینته‌وه، ئەوا پیشبینده‌کریت کۆی گشتی داهاى عێراق له سالی 2021دا به‌نزیکهی بگاته 110 تریلیۆن دینار.

به پێی بودجەى 2021 عێراق [2] کۆی خه‌رجیه‌کان 89.65 ملیار دۆلار، واته 130 تریلیۆن دیناری عێراقیه، ئەگه‌ر کۆی بودجەى پلان بۆ داریژراو خه‌رجبکریت، ئەوا کورتیه‌یان نزیکهی 20 تریلیۆن دینار ده‌بێت، به نام کاره‌کانی بودجە دواکه‌وت و، خه‌رجیه‌کانیش له‌سه‌ر به‌نام داهاى نهوت به‌هۆی ناتوانریت کۆی خه‌رجیه‌کان جیه‌جیه‌بکریت وه‌کو ئەوهی له بودجەدا پلانی بۆ داریژراوه. هه‌روه‌ها دواکه‌وتن و نه‌دانى ئەو بره‌پاره‌یهی بۆ خه‌رجیه‌ کردارییه‌کان و خه‌رجیه‌کانی وه‌به‌ره‌یه‌یان له ئەمسالدا دانراوه، واده‌کات عێراق له‌سالی 2021 زیادهی له داهاى به‌رامبه‌ر خه‌رجیه‌کان هه‌بێت، بۆ زانیاری زیاتر له‌باره‌ی داهاى نهوت و ئەوهی له بودجەدا دانراوه پرۆانه‌ خشته‌ی ژماره‌یه‌ک.

خشته‌ی ژماره‌ 1: داهاى نهوتى عێراق له ئەمسالدا و جیاوازی له‌گه‌ل ئەوهی له بودجەدا پلانی بۆ داریژراوه

داهاى نهوتى عێراق و پلانی داریژراوى بودجە بۆ نهوت و جیاوازی داهاى

سال	مانگ	نرخی یه‌ک به‌رمیل نهوت به‌پێی بودجەى عێراق (\$45)	داهاى مانگانه‌ی نهوت به‌پێی بڵاوکراوه‌کانی وه‌زارهتى نهوتى عێراق	جیاوازی نیوان داهاى نهوتى مانگانه
2021	کانوونى دووهم	\$4,001,521,365	4,739,046,214	737,524,849
	شوبات	3,729,499,065	5,000,015,080	1,270,516,015
	ئادار	4,109,036,805	5,786,528,253	1,677,491,448
	نیسان	3,977,924,355	5,549,558,069	1,571,633,714
	ئایار	4,044,657,060	5,917,962,448	1,873,305,388
	حوزه‌یران	3,904,451,505	6,143,090,467	2,238,638,962
	ته‌مموز	4,071,050,730	6,513,771,636	2,442,720,906
	ئاب	4,050,000,000	5,850,000,000	1,800,000,000
	ئەیلوول	4,050,000,000	5,850,000,000	1,800,000,000
	تشرینی یه‌که‌م	4,050,000,000	5,850,000,000	1,800,000,000
	تشرینی دووهم	4,050,000,000	5,850,000,000	1,800,000,000
	کانوونى یه‌که‌م	4,050,000,000	5,850,000,000	1,800,000,000
	کۆی گشتی	\$48,088,140,885	\$68,899,972,165	\$20,811,831,280

سه‌رچاوه: وه‌زارهتى نهوتى عێراق

تییینی، له مانگی 8 نرخی نهوت به 70 دۆلار و ههئاردهی نهوتی عێراق به 90 ملیۆن بهرمیل لهمانگیکدا دانراوه.

پشتبه‌ستنى عێراق به نهوت وه‌ک تاکه سه‌رچاوه‌ی داهاى نه‌ته‌وه‌ییه‌ی که نهوت ده‌رده‌کات و له‌بازاره‌کاندا ده‌فرۆشیت و داها ته‌که‌ی خه‌رجه‌کات، ئەوا بۆ سالی نزیکی داها توو و دوو ده‌یه‌ی داها توو عێراق روو له کاره‌سات ده‌کات، له‌م روانگه‌یه‌شه‌وه به‌پێی راپۆرتی ود ماکنزی [3] چاوه‌روانده‌کریت تاوه‌کو سالی 2023 خواست بۆ نهوت به‌شێوه‌یه‌کی به‌رچا و دابه‌زیت و، نرخی نهوت له سه‌روو 40 دۆلاره‌وه له 2030 وه‌مامه‌له‌ی پێوه‌نه‌کریت، ته‌نانه‌ت ئەم پیشبینیانه‌ش راست ده‌رنه‌چن وه‌کو ئەوه‌ی شیکردنه‌وه‌ی بۆ کراوه، به‌دلتیاییه‌وه نرخی نهوت جیگیر نابیت و به‌رز و نزمی جیاوازی به‌خۆوه ده‌بیت.

له‌کۆتاییدا هه‌رچه‌نده‌ هه‌واله‌کان له‌باره‌ی داهاى نهوت و به‌رزبوونه‌وه‌ی نرخی نهوت بۆ ئەمسال دلخۆشکهرن، به‌نام له‌راستیدا نهوت

ئابووری عیراقی کردووته ئابوورییهکی کرځۆر، هەر بۆیهش هەر گۆرانکارییهک له نرخى نهوندا ولات دهخاته بهردهم مهترسییهکی گهوره وهکو نهوهی لهسالی 2020 دا روویدا.

[/https://www.iraq-businessnews.com/tag/oil-exports](https://www.iraq-businessnews.com/tag/oil-exports) [1]

<https://www.reuters.com/article/iraq-budget-int-idUSKBN2BN3AI> [2]

[3]

<https://www.woodmac.com/press-releases/action-to-achieve-paris-climate-goals-will-upend-oil-and-gas-prices/#:~:text=Price%20fall&text=Consequently%2C%20oil%20prices%20begin%20to,demand%2C%20however%2C%20remains%20resilient>